

провадженні, своєчасного реагування на факти насильства, а також використання оптимальної тактики проведення слідчих (розшукових) дій. Важливе значення має застосування спеціальних знань, проведення судових експертиз та налагодження міжвідомчої взаємодії між правоохоронними органами і соціальними інституціями, що здійснюють захист прав дітей.

Таким чином, удосконалення криміналістичного забезпечення розслідування домашнього насильства щодо дітей є необхідною умовою підвищення ефективності протидії таким правопорушенням, своєчасного виявлення фактів насильства, забезпечення належного доказування та притягнення винних осіб до юридичної відповідальності, а також гарантування захисту прав і безпеки дітей.

Список використаних джерел:

1. Гонтаренко В. П. Стан наукового дослідження проблем розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством. *Право і безпека*. 2022. No 1 (84). С. 241–250. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2022.1.25>.

Васюта Юлія Володимирівна,
ад'юнкт кафедри криміналістики та
судової медицини Національної академії
внутрішніх справ

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ СПІЛЬНИМИ СЛІДЧИМИ ГРУПАМИ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень спільними слідчими групами потребує особливої уваги, стикаючись з новими видами кримінальних правопорушень, посиленням міжнародного співробітництва в кримінальному провадженні та отриманням криміналістично значущої інформації під час проведення окремих слідчих дій.

Передусім методологія криміналістичного забезпечення кримінальних правопорушень спрямована на пошук шляхів вирішення проблемних аспектів в злочинній та правоохоронній (спрямованій на розслідування кримінальних правопорушень) діяльності. Окреслені види здійснюються різними суб'єктами з протилежними цілями. У свою чергу, дослідження цих видів діяльності відноситься до предметної сфери науки криміналістики, що обумовлено низкою методів наукового пізнання [1, с. 73]. Слід підкреслити, що діяльність спільних слідчих груп, безсумнівно, поєднано з викликами сьогодення. Зокрема, здійснення комплексу слідчих дій в умовах дії правового режиму воєнного стану спричиняє низку ризиків для членів (відряджених членів, суб'єктів взаємодії) спільної слідчої групи та зіштовхує міжнародну співпрацю з новими викликами у сфері боротьби з транснаціональною злочинністю.

Розглянемо криміналістичне забезпечення крізь призму техніко-криміналістичної, тактико-криміналістичної та методико-криміналістичної складових. А також зосередимо увагу на їхні трансформаційні особливості, з огляду на дію правового режиму воєнного стану (у цьому контексті слід виокремити воєнну криміналістику), й підкреслимо необхідність врахування криміналістичного забезпечення в діяльності спільних слідчих груп під час розслідування кримінальних правопорушень.

Так, техніко-криміналістичне забезпечення полягає у створенні й впровадженні криміналістичних інновацій, спрямованих на оптимізацію боротьби зі злочинністю у військовій сфері, документування та розслідування кримінальних правопорушень. До інноваційних продуктів віднесено нові або прилаштовані до завдань і потреб протидії воєнній злочинності та іншим кримінальним проявам в умовах дії воєнного стану новітні техніко-криміналістичні засоби, електронні бази знань, сучасні інформаційні технології, методи фіксації, аналізу, оцінки та збору доказової інформації. Окрім цього, у межах воєнної криміналістики під час розслідування кримінальних правопорушень можуть застосовуватися сучасні біометричні системи за ознаками людини (системи електронної ідентифікації людини за біометричними ознаками – відбитками рук пальців, малюнку райдужної оболонки ока, ДНК, ознаками зовнішності, ходи, почерку). Крім цього, актуальності набули можливості використання безпілотних літальних апаратів, систем спостереження та відеоконтролю тощо [2, с. 138].

Згідно зі звітною інформацією діяльності Національної поліції України протягом 2024 року зусилля поліції спрямовувалися на вдосконалення техніко-криміналістичного забезпечення спеціалістів-криміналістів слідчих підрозділів Національної поліції, що сприяло підвищенню ефективності проведення оглядів місць воєнних злочинів, відібрання біологічних зразків, здійснення ДНК-аналізу та реєстрації геномної ідентифікації, пошуку збігів ДНК-профілів, насамперед на деокупованих територіях [3, с. 4].

Своєю чергою, тактико-криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень, з огляду на воєнну криміналістику, слід розглядати відповідно до специфіки тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, розробки тактичних основ проведення процесуальних дій та криміналістичних рекомендацій в умовах дії воєнного стану, проведення бойових дій та ін. Розслідування кримінальних правопорушень обумовлено необхідністю створення нових тактичних прийомів, переосмислення особливостей тактичних комбінацій та тактичних операцій, алгоритмів слідчих дій тощо [2, с. 138]. Тактика розслідування кримінальних правопорушень спільними слідчими групами може зазнавати трансформаційних змін, з огляду на категорії учасників кримінального процесу, наприклад, осіб з окупованих територій, районів, де ведуться активні бойові дії, військовополонених тощо.

Також слід приділити увагу не лише інноваційним методам, а й цифровим технологіям тактико-криміналістичного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень як засобам удосконалення цієї діяльності, а саме: розвитку напрямів криміналістики, наприклад, цифрової криміналістики та криміналістичної стратегії; посиленню інтеграції криміналістичної тактики з іншими науками, наприклад, психологією; впровадженню, розвитку та інтеграції інформаційно-аналітичних систем й налагодженню автоматизованих робочих місць суб'єктів тактико-криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень; використанню можливостей штучного інтелекту під час аналізу інформаційного матеріалу, побудови слідчих версій, моніторингу інформаційного простору тощо; використанню БпЛА; залученню можливостей використання чат-ботів у процесі запобігання та протидії кримінальним правопорушенням; розвитку й удосконаленню

засобів ідентифікації особи різними способами (клавіатурний почерк, артикуляція, використання біометричних даних, зокрема, використання геномного методу ідентифікації людини за її ДНК й шляхом використання інструментальних засобів); нормативно-правовій регламентації та практиці використання поліграфа; використанню супутників для фіксації вчинення воєнних злочинів, збирання доказової інформації; розвитку тактичного моделювання за допомогою технологій «3D-модель» [4, с. 189–190].

Окрім вищезазначеного, акцентуємо увагу на методико-криміналістичному забезпеченні розслідування кримінальних правопорушень крізь призму воєнної криміналістики. Інноваційні розробки у цій галузі науки мають бути спрямовані на проведення досліджень методик розслідування нових видів кримінальних правопорушень, їх криміналістичної характеристики, тактичних операцій, алгоритмів слідчих дій, перевірки типових слідчих версій, документальне оформлення, визначення шкоди та відшкодування збитків [5, с. 16–17].

У свою чергу, міжнародна практика засвідчує результативність документування фактів кримінальних правопорушень відповідно до точності технічних процедур та контролю за цілісністю доказів. У цьому контексті значущості набувають стандарти (ENFSI Best Practice Manuals – Digital Forensics) [6], які визначають методи збереження метаданих, хешування й забезпечення неперервного ланцюга збереження (chain of custody) [7, с. 11]. Слід зазначити, що подібні принципи впроваджуються в діяльність спільних слідчих груп під егідою Євроюсту [8], що слугує прикладом інтеграції національної доказової бази в міжнародну.

Таким чином, криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень спільними слідчими групами в умовах дії правового режиму воєнного стану слід розглядати комплексно. Трансформаційних змін зазнають техніко-криміналістичні, тактико-криміналістичні та методико-криміналістичні складові науки криміналістики, відтак, дослідивши кожну з цих аспектів, можливо забезпечити ефективне, швидке та повне розслідування кримінальних правопорушень під час міжнародного співробітництва.

Список використаних джерел

1. Чорноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів : монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 492 с.

2. Шевчук В. М. Воєнна криміналістика: проблеми формування та роль у сучасних умовах. *Реалізація прав людини у діяльності правоохоронних органів в умовах окупації українських територій* : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції) (м. Кривий Ріг, 30 вересня 2022 року). Кривий Ріг : ДонДУВС, 2022. С. 136–140.

3. Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2024 році. 18 с. URL: <https://npu.gov.ua/diyalnist/zvitnist/richni-zviti>.

4. Говорушак К.К. Тактико-криміналістичне забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень : дис. ... док. філософії. Харків, 2025. 226 с.

5. Капліна О. В. Відшкодування шкоди, завданої громадянину внаслідок збройної агресії: кримінальний процесуальний аспект. *Проблематика документального оформлення, визначення шкоди та відшкодування збитків, завданих Україні та її громадянам внаслідок збройної агресії Російської Федерації*: тези наук.-практ. конф. (м. Харків, 22 червня 2022 р.). Харків : НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2022. С. 12–17.

6. Best Practice Manuals – Digital Forensics. ENFSI. European Network of Forensic Science Institutes, 2025. URL: <https://enfsi.eu/about-enfsi/structure/working-groups/documents-page/documents/best-practice-manuals/>.

7. Погорецький М. А. Цифрові та процесуально-криміналістичні стандарти документування злочинів проти людяності в діяльності Служби безпеки України. *Злочини проти людяності та геноцид: практичний погляд на окремі аспекти російської агресії в контексті ратифікації Римського Статуту*: матеріали панельної дискусії в рамках IX Міжнародного юридичного форуму (23 вересня 2025 року. м. Харків). Київ : Алерта, 2025. С. 8–32.

8. The joint investigation team enhances investigations into crimes of torture, ill-treatment and filtration in Ukraine. European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. URL: <https://www.eurojust.europa.eu/news/joint-investigation-team-enhances-investigations-crimes-torture-ill-treatment-and-filtration>.

Вербіцький Роман Ярославович,